

מים זכים

דורשי רשומות אמרו 'אין מים אלא תורה'
שנאמר 'הוי כל צמא לכו למים' (ב"ק פכ.).

פרשת וירא

ונמלך בגי' אוהביו, לאחר שהקב"ה ציווה אותו למול את עצמו עיי"ש, א"כ לפי"ז נתבטל התירוץ הנ"ל, משום דאיתא להדיא, דמה שממרא יעץ לאברהם על המילה, הי' זה לאחר שאברהם נצטווה על המילה, ע"כ.

- ג -

אמנם שוב ראיתי בספר 'תורת משה השלם', שהחתי"ס הביא את מש"כ רש"י, שממרא הוא הי' זה שנתן עיצה לאברהם על המילה, והביא שמקורות דברי רש"י הן במדרש רבה ובתנחומא הנ"ל, - והקשה ע"ז החתי"ס 'והנה כל רואהו יפלא, וכי אברהם אבינו יקח עיצה מן ממרא על המילה'.

וביאר בזה החתי"ס, שאברהם נמלך עם ממרא, עוד לפני שנצטווה על המילה, והרחיב לבאר בזה, בדיוק ככל המהלך שהובא לעיל, מדברי בעל 'צידה לדרך' הנ"ל עיי"ש, - (וצל"ע כיצד העמיס החתי"ס את המהלך הנ"ל בדברי המדרש, וצ"ב).

- ד -

ויש לפלפל טובא בזה, וכדלהלן.

דהנה לכאוי' יל"ע טובא, כיצד יתכן לומר שאברהם הסתפק, האם כדאי לו למול לפני שנצטווה, משום דזריזין מקדימין למצוות, - או"ד דכדאי לו להמתין עד שיצטווה על המילה, משום דיגדול המצווה ועושה' וכנ"ל.

והרי אם אברהם הי' מל לפני שנצטווה על המילה, הרי הוא לא יכל לברך את ברכת המילה 'אשר קידשנו במצוותיו וציונו על המילה', משום שהוא לא יכל לומר 'וציונו', כיון שהוא אכתי לא הי' מצווה ע"ז [ע"י במשנ"ב (תקפט, י)].

[ואע"פ שלדידן נשים מברכות על מ"ע שהזמן גרמן, ואע"פ שהן אינן מצוות ע"ז, מ"מ קיי"ל שהטעם לזה הוא, משום ששייך אצלן לומר 'וציונו', כיון שהאנשים נצטוו ואף הן נוטלות שכר (ר"ן ר"ה לג. - משנ"ב יז, ד), - אך גבי אברהם, לכאוי' גם לדידן הוא לא יכל לברך ולומר 'וציונו', בזמן שאכתי אף אחד לא נצטווה על המילה].

- ה -

ומשא"כ כאשר אברהם מל לאחר שנצטווה על המילה, הרי לכאוי' שפיר י"ל דהוא בירך על המילה, וכדאיתא ביומא (כח:), 'אמר רב, קיים אברהם אבינו כל התורה כולה... אמר רבא ואיתימא רב אשי, קיים אברהם אבינו אפילו עירובי תבשילין', והרי לן דאברהם קיים גם את המצוות דמדרבנן, וא"כ שפיר י"ל דאברהם בירך על המילה.

וא"כ לכאוי' ודאי שהי' ראוי לאברהם להמתין, ולא למול לפני שנצטווה על המילה, כיון שקיי"ל שהערום לא יתרום (והיינו דאסור לאדם לקיים מצוה בלא לברך עלי' את ברכת המצוה שמברכים עלי'), - וכיון שאברהם קיים את כל התורה כולה, א"כ לכאוי' ודאי שהי' ראוי לו להמתין, ולא לעבור על האי דינא ד'הערום לא יתרום' וכנ"ל.

וא"כ צל"ע טובא, מדוע הסתפק אברהם, האם כדאי לו למול לפני שנצטווה, משום דזריזין מקדימין למצוות, - או"ד

וירא אליו ה' באלני ממרא והוא ישב פתח האהל פהם היום: (יח, א).

ופירש רש"י, 'באלוני ממרא - הוא שנתן לו עיצה על המילה, לפיכך נגלה אליו בחלקו' עכ"ל, - וזהו ע"פ מה דאיתא בב"ר (פרשה מב, ח) ובתנחומא (וירא, ג), שאברהם הלך ונמלך בגי' אוהביו (ענר אשכול וממרא) על המילה, עיי"ש.

והנה כבר תמהו המפרשים, כיצד יתכן לומר, שאברהם אבינו שקיים את כל התורה כולה אע"פ שלא נצטווה בה, הלך לאחר שנצטווה על המילה, להימלך עם אוהביו שיתנו לו עיצה האם כדאי לו למול, והרי ודאי דלא יתכן דהדברים כפשוטם.

ויש לפלפל טובא בזה, וכדלהלן.

- א -

דהנה בספר 'צידה לדרך' כתב בזה (והובאו דבריו בקצרה בשפתי חכמים'), שבימי חורפו רצה ליישב ולבאר בזה, דאברהם הלך לממרא, עוד לפני שהקב"ה ציווה אותו על המילה.

והיינו שכיון שאברהם קיים את כל התורה כולה בלא שנצטווה, לכן הלך להתייעץ עם ממרא, האם כדאי לו למול את עצמו כעת, עוד לפני שנצטווה על המילה, [משום שזריזין מקדימין למצוות], ואע"פ שכעת קיום המצוה יהי' בתורת 'אינו מצווה ועושה'.

או"ד שכדאי לו להמתין, ולא למול את עצמו, עד שיצווה הקב"ה על המילה, ואזי קיום המילה יהי' עם מעלת 'מצווה ועושה', והרי גדול המצווה ועושה, ממי שאינו מצווה ועושה.

וע"ז ממרא יעץ לאברהם, שראוי לו להמתין ולא למול עד שיצווהו הקב"ה על המילה, מחמת דגדול המצווה ועושה, ממי שאינו מצווה ועושה, - וכיון שממרא הוא הי' זה שנתן לאברהם את העיצה לזה, לכן הי' נגלה לאברהם בדווקא באלוני ממרא וכנ"ל.

- ב -

והוסיף ה'צידה לדרך' וכתב וז"ל, 'וכי תימא למה לקח עיצה יותר על מצות המילה, משאר מצוות שבכל התורה כולה, י"ל דבשלמא... אי נמי מפני ש(בשאר המצוות) אף אם יהיה מצווה אח"כ מפי הקב"ה על איזה מצוה, אפילו הכי לא נמנע שלא לקיים אותה מקודם שנצטווה, שהרי הוא יכול לחזור לקיים אותה מצוה, אחר שיהי' מצווה, ויהיה מצווה ועושה, - משא"כ במצות מילה, שאם נימול פעם א', שוב אינו יכול לחזור ולמול עצמו פעם שנית, - שוב שמעתי שתירוץ זה כתב בספר משפטי שמואל'.

אמנם כתב ה'צידה לדרך, שאע"פ שכך הוא אמר לתרץ בזה בימי חורפו, אך לאחר שראה את מש"כ הרא"ם, שדברי רש"י הנ"ל שאברהם התייעץ עם ממרא על המילה, הם ע"פ מה שאיתא במדרש, ובמדרש איתא להדיא, שאברהם הלך

אמנם מעיון במש"כ החק יוסף שם בסוף דבריו מוכח, שמה שיש להימנע מלבדוק לפני ליל י"ד, זה לא משום שיש חיסרון בעצם מצות הבדיקה, כאשר אינו מברך, - אלא משום שעי"פ ציווי חז"ל, ישנה מצוה לברך ברכת המצוות, ולכן אין לו לגרום לביטול מצות הברכה, עי"ש ואכמ"ל.

- י -

ומעתה יל"ע דאם אין חיסרון בעצם המצוה כשמקיימה בלא ברכה, אי"כ מדוע בעלמא קיי"ל בכל המצוות, שלא יקיימן כשאינו יכול לברך (כעין הערום), אלא ימתין עד שיוכל לברך, ויל"ע דהרי מאידך קיי"ל דזריזין מקדימין למצוות, ומדוע צריך להמתין, - ויש לבאר בזה, דכיון דזריזין אינו חיוב כ"כ, ומאידך הברכה הויא חובה גמורה, משום הכי אסור לו לבטל הברכה.

ומעתה יש ליישב הקושיא הנ"ל גבי אברהם, שכיון שכאמור גם אם הי' מל בלא ברכה, לא הי' חיסרון בעצם המצוה, אלא רק הי' גורם לביטול מצוה אחרת בעתיד (מצות הברכה), לכן י"ל דכיון שכלפי אברהם, הרי גם הזריזין מקדימין, וגם מצות הברכה, אינן חובה עליו, ונמצא שחיוב ב' המצוות שווה, אי"כ בכה"ג הדרינן להאי כללא, דמצוה קלה הבאה לידך, אינך צריך לדחותה מפני המורה העתידה לבוא, ולכן משום זריזין דהשתא, הי' ראוי לו למול כעת, ואע"פ שעי"ז תידחה מצות הברכה העתידה לבוא, ודו"ק ואכמ"ל.

- יא -

[**ואמנם** לדברי החת"ס הנ"ל (באות ג), כל הקושיא הנ"ל מעיקרא ליתא, כיון שדעת החת"ס שם להדיא, שגם אילו אברהם הי' מל עצמו לפני שנצטווה על המילה, מ"מ כאשר אח"כ הקב"ה הי' מצווהו על המילה, הוא הי' מברך אז, ואע"פ שהוא כבר נימול עי"ש, - ובאמת כבר הקשו, דצ"ע כיצד הי' יכול לברך לאחר שכבר נימול, - ויש ליישב זה בכמה דרכים, אך אכמ"ל].

הודעה זו אינה לקריאה בשבת קודש

חדש !!!

ניתן לשלוח תגובות הערות והוספות גם באמצעות הודעה קולית

בטלפון: 079-536-8174

כמו כן בקו זה ניתן גם להאזין

לתגובות שהתקבלו במערכת

קוראי העלון הנכבדים שליט"א

נקראים בזאת בקריאה של חיבה

להגדיל תורה ולהאדירה

ולזכות את הרבים

בהערותיהם הנפלאות

בברכת התורה

המערכת

דכדאי לו להמתין עד שיצטווה על המילה, משום ד'גדול המצווה ועושה' וכנ"ל, והרי לכא' ודאי שאין כדאי לו למול כעת, בכדי שלא יעבור על 'הערום לא יתרום' וכנ"ל.

[**ואמנם** הקושיא הנ"ל הינה רק על מה שאמר ה'צידה לדרך' הנ"ל בימי חורפו, וכן על דברי ה'משפטי שמואל' שהובאו ביצידה לדרך' הנ"ל, - אך על דברי החת"ס הנ"ל, אין קושיא בזה כלל, וכמובא להלן (באות יא)].

- י -

אמנם באמת יל"ע טובא בזה, האם האי דינא דהערום לא יתרום, נאמר גם באופן כזה, שכעת באמת אינו צריך לברך על המצוה, שגם בכה"ג אומרים לו להמתין ולא לקיים את המצוה, עד שיגיע זמן שהוא יוכל לקיים את המצוה עם ברכה, ואם לא ימתין אלא יקיים את המצוה מייד בלא ברכה, הרי הוא עובר בהאי דינא ד'הערום לא יתרום', ואע"פ שכעת באמת אינו צריך לברך על המצוה.

או"ד דהאי דינא דהערום לא יתרום נאמר רק בכה"ג, שבעצם דינו כעת לקיים את המצוה עם ברכה, ורק מ"מ יש חיסרון ב'גברא', שהוא אינו יכול לברך מחמת שהוא ערום, ואולי רק בכה"ג נאמר האי דינא ד'הערום לא יתרום', אך בגוונא שכעת באמת אינו צריך לברך על המצוה, אולי אינו צריך להמתין לזמן שיוכל לקיים המצוה עם ברכה.

- י -

ולכא' נחלקו בזה האחרונים, דהנה כתב ב'שער הציון' בהל' בדיקת חמץ (סי' תלג, ה) וז"ל, 'והנה מדברי הפר"ח והגר"א והלק"ט וח"י משמע, דאפי' לכתחי' יכול לבדוק בליל י"ג לאור הנר, אם רק מתכוין לשם בדיקה'.

'אכן בספר חק יוסף (ס"ק כו) פיקפק על זה, דאף דמצד הבדיקה אין קפיידא בזה, מ"מ יש למנוע מזה, דיפסיד אז הברכה, לפי מה דקיי"ל כרמ"א (בסי' תלו, א), דהבודק קודם הזמן לא יוכל לברך, [והוי דומיא דקיי"ל דערום לא יתרום, משום שאינו יכול אז לברך]', עכ"ל השעה"צ.

- ח -

והנה מדברי החק יוסף הנ"ל, שאין לבדוק בדיקת חמץ לפני ליל י"ד, משום שאין מברכים לפני ליל י"ד, ונכנסים בזה להאי דינא דהערום לא יתרום, מוכח שס"ל כהצד האי בנידון הנ"ל.

והיינו שאע"פ שלפני ליל י"ד, באמת אי"צ לברך על הבדיקה, אך מ"מ כיון שיש אפשרות להמתין ולבדוק בליל י"ד עם ברכה, לכן מדינא דהערום לא יתרום, צריך להמתין לליל י"ד.

ומעתה אי נימא כהחק יוסף הנ"ל, אי"כ שוב צ"ע טובא, מדוע הסתפק אברהם, האם כדאי לו למול לפני שנצטווה, משום דזריזין מקדימין למצוות, - או"ד דכדאי לו להמתין עד שיצטווה על המילה, משום ד'גדול המצווה ועושה' וכנ"ל, והרי לכא' ודאי שאין כדאי לו למול כעת, בכדי שלא יעבור על 'הערום לא יתרום' וכנ"ל.

ואע"פ שכעת באמת אינו צריך לברך על המצוה, אך מ"מ גם בכה"ג אומרים לו להמתין ולא לקיים את המצוה, עד שיגיע הזמן שהוא יוכל לקיים את המצוה עם ברכה, ודומיא דבדיקת חמץ הנ"ל.

- ט -

והנה יש שמבארים, דהמקיים מצוה בלא ברכה, יש לו חיסרון בעצם המצוה, וזה הגדר בהאי דינא דהערום לא יתרום, ולביאור זה באמת צ"ע כנ"ל, מה הי' הצד של אברהם לקיים מצוה פגומה, והרי קיי"ל דהערום לא יתרום.

ניתן לתרום להוצאות הפצת העלון, דרך עמדות 'בדרים פלוס' - [לעבור לקופות נוספות - להיכנס ל'קן צרכי הרבים' - ולגלול למשבצת

המציינת: 'עלון מים זכים' - הדברים נכתבו לעורר לב המעיין בלבד - הארות והערות יתקבלו בברכה בזוא"ל: a0527155442@gmail.com

להנצחת שמות לע"נ ולרפו"ש וכדו' (50), ובכל ענייני העלון, ניתן לפנות: 1515-271-55442 (תא קולי)